

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

gármond sora után 25 kr. fizetendő

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendőek.

A közoktatásügyi miniszter jelentése.

A jelentésben a megyék természetesen már az 1876-ki új területrendezés értelmében vannak felsorolva s ezért az összehasonlítás ezen alkalommal legnagyobb részt mellőztetett. A kimutatás 1877-re vonatkozik, hogy az 1876/7, vagy az 1887/8-iki tanévre, arról nincs szó.

tulkokat ne akarjanak ugyanazon helyen tenyészni, miután nem tűrik egymás társaságát s eleve halál harczokat vívnak. Ugyan ő egy 1610-ben január 24-ről Lembergől kelt s Jesiatrowba k yhoz intézett levelében tudatja, hogy Zamoscsk yhoz jönni, hogy az ígért jávorszarvasokat befogassa s az utóiratban ezen kérdést teszi: „Kérem t dassa velem, mennyi őstulka és bolyénya van?”² Egy régi olaifenneti régre, mely műterők szá rint a XVI. évszáz első negyedéből származik egy durva feketeszőri tulkot ábrázol, a magyar dörérez hasonló hatalmas szarvakkal s a régi fenn mény egyik szögletében ezen szó olvasható: „Tur-

A közölt adatok után egész határozottsággal állíthatjuk, hogy Közép-Európában történelmi időben két vadtulok élt, t. i. a bölény s az őstulok, melyeknek Nyugat-Európából való kiszorulása val a lassankint csaknem meséssé vált két állatösszetévesztettség s hogy legkevésbé sincs indok arra, hogy azon Wrzesniowski által réglegesen megdöntöttnek mondható nézet, miszerint a két, eredetileg határozottan különböző állatok megjelölésére szolgáló kifejezés ugyanazon vadtulokra vonatkozik.

Lásuk már most a két közép-európai vad tuloknak végétét.

Az őstulok (Bos primigenicus), minél inkább Heberstein után idézett leírásból világosan látható, egy nagy termetű, sötét szőrzetű, hosszú szarvú tulok, mely bizonyos tenyésztésű szelíd tulokfajtákért, nevezetesen a hosszú szarvú pusztai, vagy magyar-tulokért lényegesen nem igen tért el. Ezen vad tulok, miként már szintén eladtam, a rómaiak idejében a bálványról egyáltalán gyakori vada volt Germania területén. Németország történelmi idejében azonban gyors pusztulásnak indult s csak igen gyér adatok vannak róla feljegyezve.

(Folytatása köv.)

Az 1877-ik évre népnevelési célokra megszavaztatott 1.473,437 frt, ebből 6277 frt 6 kr. nem kötelezett el. Új iskolák felállítására fordítottak 107,804 frt, a tankönyvek s taneszközök előállítására 41.774 frt.

1877-ben 12,137 községre s 13,474,281 lakosra esett 15,486 iskola s ebből 1731 állami és községi, (az állami iskolák száma szaporodott 6-tal). Egy iskolára 93,06 tanuló jutott, mely szám — ha ugyan az ismétlés iskolák látogatói ide érte nincsenek — azt mutatja, hogy még mindig több iskolára van szükségünk, mint a mennyi van. A tankötelesek száma volt 2 millió 127 ezer 950; 1647-tel kevesebb, mint a múlt évben. Államiag segélyezett felső népiskola volt 22—84 tanítóval, polgári iskola 29—163 tanítóval. Ezen kívül volt államilag nem segélyezett 38 polgári s többször népiskola.

A 2.127,650 tanköteles közül iskolába járt 1.559,636, nem járt 568,314, tehát az iskolába járók száma átlag 73-1% volt. 90%-nál több járt iskolába, a következő tankötelekben: Torna, Hont, Székesszék, Vas, Szepes, Veszprém, Esztergom, Nagyküllő, s Baranya (Budapestben csak 87-5%). Leghátrább állanak Hunyadmegye (45-8%), Máramaros megye (42-2%), Ugocsa megye (40-6%) és Szolnok-Doboka megye (36-3%). A mai 36 tankötelest közül mintegy 30-ban jobb volt a köznevelési ügye, mint a múlté az átlagos számú tanítót.

Az iskolába járt gyermekek közül télen-nyáron jártak 1,227,116 s a tekintetben is örvendetes haladás mutatkozott. Tankönyve volt 1 mil. 324,423 tanulóknak s a tankönyvvel nem bírók száma 14,454-el fogyott. Az iskolai muzeások közül 6.941,706 jegyzeteltetett fel s ezek közül csak 715,020 lett büntetve. Az iskolából kilépett 267 ezer 279 közül olvasni és írni tudott 326,658. A 15,486 iskolában tisztán magyar nyelven tanítottak 7042 helyen s így csak 43-al többen, mint 1876-ban, míg azonos iskolák száma, hol csak két nyelven tanítottak, 87-tel szaporodott.

A tanítók száma volt 20,717, ezek közül oklevele volt 15,807-nek, rendes tanító volt 18.757. A megelőző évről viszonyítva a tanítók száma szaporodott 592-vel, okleveleseké 364-el s a rendes tanítóké 778-al. Egy-egy tanítóra nagy (!) átlagban 60 tanuló esett, egy-egy tanteremre 58. A 15,486 iskola közül 14,139 saját, 1347 pedig bérelt helyiségben volt elhelyezve. A tanítólakok száma is 174-el szaporodott. Faiskolában szaporodott 791 (!), testgyakorló hely 551, tornaszék 325, fekete falú író tábla 1900, iskolai könyvtár 176. Az iskolák évi jövedelme volt 8.460,718 frt, tandíjából bejött 1.153,353 frt, állami segélyből 498,279 frt, egy-egy iskolára az évi jövedelemből esett 417 frt, tandíjból pedig csak 73 kr. A kiadásokból tanítói fizetésekre ment 7.044,177, egy tanítóra esett 340 frt 6 kr, tehát 10 frt 49 krral több átlag, mint a megelőző évben. Tanszerekre csak 103,091, szegény gyermekek könyveire 66,429 frt fordítottak. Mindkét tekintetben azonban örvendetes haladás volt a megelőző évről képest. Az összes kiadásokból egy-egy iskolára esett 546 frt 34 kr.

A tanítóképző intézetek száma volt 65, ebből nőké 14 s állami összesen 22 (16 fiuk, 6 leányok számára). A szaporodás kétféle. Ezen intézetekben működött 636 tanár, tehát 17-el több, mint a megelőző évben. A képző intézeti növendékek száma 3991 volt, a szaporodás 612. Egy osztályra 20, egy tanárra 6—3 növendék esett. 1877-ben 1106 oklevelet adtak ki s ebből nőkre esett 354. Az utóbbi évben 198-al több férfi és 150-el több nőtanító nyert tanítói oklevelet, mint 1876-ban. Az állam kiadása e rovatnál 509,698 frt 59 kr volt, melyből a női intézeteké 191,719 frt 89 kr jutott. — Egy fő-növendék tartás került az államnak 253 frt 95 kr-ra, egy nő-növendéké pedig 258 frt 39 kr-ra. A tornapóttanfolyami oktatásban részt vett 225 tanító s ezek közül oklevelet nyert 167.

A budapesti felsőbb leányiskolába járt 155 növendék, működött benne 15 tanár. Időközben 13 növendék hagyta el az intézetet.

Az ipari szakoktatásról a miniszter ezen jelentésében is terjedelmes tervezetet készít s ebben különösen a középiparban tantervet részletek. Az egyes iparoktatással s házi ipar fejlesztésével foglalkozó egyesületekről a jelentés azonban csak röviden emlékezik meg, különös tekintettel a pozsonyi egyesületről, melyet az állam nagy mérvben segélyez. A kereskedelmi iskolák száma volt 24, összesen 1114 növendékkal, kiket 129 tanár oktattak. A budapesti kereskedelmi akadémiában tanult 305 növendék s működött benne 21 tanár; ezt az állam 5000 forintban részesítette. E kereskedelmi iskolák száma egy évalatt hárommal szaporodott, jellemző, hogy a növendékek száma mindenek dacára 39-el fogyott, míg a tanárok száma 36-al szaporodott.

A kisdedóvó intézetek száma — a mennyire tudva van — 1877-ben négygyel szaporodott. Volt összesen 211, s ebben 18,998 növendék ápolatott, tehát csak 378-al több, mint előbb. A vezetők közt volt okleveles óvó 182, oklevél nélküli 154. Az intézetek fenntartására fordítottak 182,650 frt 1 kr., melyhez az állam 21,687 frttal járult.

A miniszteri jelentés számot ad a tanszermuzeum állapotáról s a tankönyvekről is. Az előbbi gyarapodása számokban nincs kimutatva, érdekes adat

azonban, hogy a könyvtárból 372 egyén kölcsönzött ki körülbelül 2300 könyvet. A tankönyvkészletek értéke volt 258,098 frt, az eladottakért bejött készpénzben 67.001 frt.

A néptanítók nyugdíjintézkézete fenállásának harmadik évében is még csak fejlődésben van. Eddig 10,780 község adta be az adatokat s így 2220 még hátraleblik van. A belépett tanítók száma 9669 csak 16-al több mint az előbbi években. Azok száma, kik maguknak többet lettek biztosítottak, jelentékenyen apadt. A vagyoni állás a következő: a tanítók s községek által befizetett 242,642 frt, segélyezésekre kiadott 2238 frt (a segélyezettek 17 özvegy s 126 árva név szerint fel vannak sorolva.) Az összes vagyon jelenleg 1.107,230 frt,

A népiskolákról szóló jelentés végén a miniszter ezen évben is közli a legfontosabb rendelkezéseket, melyek közt legtöbb helyet foglalnak el a volt határörvidék közoktatásügyének rendezésével foglalkozó 1877. október havában kiadott ismert rendelkezések. Mindez a végül közölt 21 táblázat a miniszteri jelentés első 39 ívét veszi igénybe.

Sörtermelés és sörkereskedés Erdélyben.

(Vége.)

Ha figyelembe vesszük továbbá azt, hogy ezen 6 s 8 frral vedrenkénti számítás időből való, midőn a komló kétszer oly drága volt mint jelenleg és az árpa 30—40 %-tálval drágább volt mint most, kitűnik, hogy a Habermann-féle sör csaknem 2 forinttal áll magasabban mint azelőtt. Az a baj, hogy hiányzik a verseny.

Ha azt is figyelembe vesszük, hogy a kőbányai sör a sörházban helyt 12 frt 80 kr-ra — tehát 1 frt 20 krral kevesebbe kerül, hogy sem a Habermann-féle termelők — kevésbé fogunk csodálkozni a felett, hogy 6000 hektolitert hoznak be, mint inkább a fölött, hogy miért nem többlet és ennek magyarázatát csakis azon körülményben találjuk, hogy az egyes átalagok szállítása igen költséges és magára a termelésre nézve veszélyes; egész vaggon-szállítások pedig nem fixet ki magukat, mivel kis hordókban nem lehet a sört oly hosszú időn át megtartani, mint a mennyit egy egész vagonnak elárúsítása a mi viszonyaink között igényel.

Teljesen jogosítva vagyunk felténni azt, hogy — ha Kőbánya minden anyagnak, árpának, fának, munkadíjainak magasabb árai mellett egy hektoliter sört 12 frt 80 krral adhatja — Habermann avagy más erdélyi söröződe ugyanazt könnyebben teheti. Erre azonban nincsen esély, mivel itt a kezelési költség csak egy néhány, amott pedig sok ezer hektoliterre oszlik, ehhez még más — a tömeges termelésben rejlik — kedvező tényezők is járulnak.

Ha máskéül az összes erdélyi sörfogyasztást tekintjük, a mint az fennebb valószínűleg helyesen van jelölve, tudni illik belföldi

termelésben	33.000.
behozatal	6.000.

Összesen 39.000, hektolitert és ezen mennyiséget tekintettel egy néhány kisebb söröződésre, melyek időnként még is még üzemben vannak — a 40—41.000 hektoliterre kiegészítjük, azt találjuk, hogy az egész országnak sörbéli fogyasztása egyáltalán kisebb, és hogy ezen a népességre jölvőleg ható italnak csak is jobb és jutányosabb előállításával lehetne térni. Ehez azonban minden esetben mindannyi hivatott tényezőnek közre kellene működnie; mert a sörtermelés oly iparág, mely az ország gazdasági viszonyaira egyenlő több irányban a legkedvezőbb sikert eredményezni képes.

A sörfőzést illető általánosságok pártizustait végtül még a következőket iktatjuk ide: Megkülönböztetjük azon országokat, melyek kevesebb bort termelnek és azért több sört termelnek és fogyasztanak; Nemetországban például:

egy lakó	93,
Belgiumban	145,
N.-Britanniában	118,
Hollandiában	37, liter

sört fogyaszt.

A bortermelő országokban más kép áll a viszony; például:

Franciaországban	egy lakóra	19,
Ausztria-Magyarországban	"	34,
Észak-Amerikában	"	29, li-

ternyi sörfogyasztás esik. A harmadik országsoportok azok, melyekben több pálinkát termelnek és isznak. Ezekben a bor- és sörfogyasztás csekélyebb, éghajlatuk a pálinkát is kevésbé károsítja mérsékli. Ide tartoznak: Oroszország, hol a sörfogyasztásból egy lakóra csak két liternyi esik, Schwéd-Norwégiában 12 liternyi, keleten és a szomszédos országokban Romániában, Bulgáriában, Szerbiában stb. a sörfogyasztás még kevésbé van elterjedve; bárhol már itt is keletkeznek sörházak. (Németek állították fel.) Az ezen országokban és kelet belsejében lakó népeknek más nemeit alkalmazzák a hűsítő és hevíto italoknak. Ezen országokat nem sorozhatni azon inkább csak közép- és nyugot Európában alkalmazható néposztályokba, melyek több bort, vagy több sört, vagy pedig több pálinkát élveznek.

Ha már Erdélyt egymagára Ausztria-Magyarország közepette s az európai országok kö-

zött tekintjük, kétségben lehetünk az iránt, ha több bort, avagy pedig pálinkát fogyaszt ország-e? Sört azonban a nép keveset iszik. A 40.000 hektoliterben felvett sörfogyasztásból két liter esik egy lakóra. E tekintetben tehát Oroszországgal egyenlően állunk.

Mi messze távol esünk Ausztria Magyarország átlagosságától és Franciaországtól, bárhol ezek a legkisebb bortermelő országok. Minálunk a pálinkának kellene a sörnek nemileg helyet adnia. Ha csak fél annyi szeszgyár volna, mint a mennyi létezik, és azok helyét kellő kelendőségű söröződéknél foglalják el, az ipar is és a népesség is csak nyerne.

„B. f. H. G. S.”

Az erdélyi határra tervezett gőz-gyapjumsodák.

(A „Blätter für H. u. G. S.” után fordította Hozsdáthi B.)

Ezen tárgyat illetőleg a Budapestben megjelenő „Wochenblatt für Land und Forstwirtschaft” 1878-ik évi október 5-iki számában a következőket olvassuk:

Lapunk idei 37-ik számában „Gyapju-behozatal az erdélyi határra” cím alatt a „Gazd. Lapok”-ból átvett azon közlemény reprodukáltuk, miszerint a m. k. kereskedelemügyi miniszterium a Romániából hozandó mosatlan gyapjunak megfizetése tekintetéből több gőz-gyapjusodának felállítását elhatározta s ezen gyapjusodának ugy felépítését valamint üzemét is magán vállalkozásnak átengedni szándékozik.

Fenntartottuk magunknak, hogy ezen tárgyra visszatérjünk, mivel ezen országos intézménynek létesítésében a kormányval elvileg egyetértünk ugyan, de azon feltételeket, melyekhez a kormány azt kötheti, sehoggy sem helyeslehetjük.

A miniszterium által tervezett alakban ezen intézményt olyan komoly valaminek látjuk, a mi sem nem huz sem nem hal, és azon végzetes félrendszabályok számát, melyekben kormányunk annyira gazdag, egygyel ismét szaporítja. Félrendszabályok azonban sehol sem bosszúljak magukat egy meg, mint az államügyek igazgatásában, és így ezen, a baromvész behurcolásának megállítására tervezett intézmény is, főlegessége miatt bizonyára szörnyűsülné egyből nem lesz.

A főbből fog, melyet a kormány végrehajtani épen készülében van, abban áll, hogy a határszélel gyapju-mosodák intézményét az ideiglenesség fellegével felruházni, s így annak terét csak határozatlan tartamra szándékozik a magánvállalkozóknak átengedni.

Nagyon kérdéses, ha ily feltétel mellett fognak-e vállalkozók találkozni, mi ugyanis hajlandók vagyunk azt kétségbe vonni.

A Romániából való gyapju-behozatal vagy magában hordja a baromvész behurcolásának veszélyét vagy nem.

Utóbbi esetben az intézmény merőben szükségföltölti, s a kereskedelemnek haszontalan exatálja lenne. Ha azonban a baromvész behurcolásának veszélye fennforog — a mint hogy tetleg fennforog is, sőt a tapasztalat tanúsítása szerint csaknem permanens — ugy a gyapjusodának a határszélen való létesítése a szükségességgnek azon par excellence védrendszabályi cselekvényét képezi, mely ép annyira permanens kezelést igényel, a mennyire a vesz behurcolásának veszélye folytonos.

Lesz-e valaha idő, midőn a dunai fejedelemségeket teljesen járványmenteseknek nevezhetni? Mi azt hisszük, hogy nem! És ha ez egyszer-más-szor rövid időre tetleg be is következne, ugy az csakis ritka kivételi esetet képezne.

A keleti baromvésznek Romániából való betörése ellen tehát nem átmeneti, hanem állandó védtételekre s így a gyapjusodákra is nem időlegesen, hanem állandóan mindenkorra van szükségünk.

A kormány azonban mindennek dacára már is azon eventualitást tartja szem előtt, hogy oly viszonyok következhetnek be, miszerint rövid időn a mosatlan romániai gyapjunak behozatala ismét megengedhető, s így a mosodáknak az ország határára való tartása szükségföltölti lesz — a mely esetre a kormány a vállalkozóknak valamely bizonyos kártalanítást tíz évi törlesztési részletekben garantíroz.

Ezen határozványt egymagára elegendő arra, hogy az intézményt minden, de minden értékétől megfosssa. Fognak ily bizonytalan, nagyon is kockázatos és nagy tőkéket igénylő vállalatra emberek találkozni, avagy talán már találkoztak is? Kénytelenek vagyunk csaknem hinni — minthogy a tervezett mosintézeteknek működésüket 1879. május havában már meg kell kezdeniük — következők már építendőben is kell lenniük.

Hogy egy ily gőz-gyapjumsod-intézetnek alapításához szükségelt épületek, gépek és egyéb berendezési tárgyak mennyi költséget igényelnek, az idevaló részben gyapjusod-intézetnél láthatjuk. Hogy azonban az összes romániai gyapjubehozatal megmozgatásának, a tervezett három mosodák egyikeknek is aligha kevesebb gyapjat kellend mosnia, mint az idevaló mosótelepnek, és így aligha fog kevesebb bernházási tőkét igényelni, hogy sem ez. Ily jelentékeny összegeket azonban elegendő biztosítani nélkül aligha ruházna be valaki. Ezen határszélel gyapjusodák vállalkozói — ha ilyenek tetleg léteznek — szintén érteni fognak ahhoz, hogy a kormányval ugy szerződjenek, miszerint egy esetben is rövidséget ne szenvedjenek. Az,

ki a megváltás esetén a rövidséget fogja huzni — bizonyosan nem a vállalkozó, hanem maga az állam lesz.

Még egy más oly eshetőséget is kell szem előtt tartanunk, mely nagyon is valószínű és melyet egy konkrét példával is kívánunk megfajteni.

Tegyük fel, hogy a kormány, a mosó-intézeteknek körülbelül két évig ideiglenes fennállás után indítatva éri magát arra, hogy a romániai gyapjubehozatalt beszüntette, illetve, hogy a nagy költséggel alig alapított gyapjumsod-intézeteket szükségföltöltieknél nyilvánítsa; ekkor már a vállalkozóknak kártalanítása iránt szerződésileg megállapított kötelezettsége bekövetkezik. Tegyük föl továbbá azon mindig lehetséges esetet, hogy Románia egy pár éven át — kivételesen — járványmentességének örvendő és gyapjút mi hozzáknak szabadon hozhatja be, következőkép a kormány is kénytelen lesz a vállalkozók törlesztés hányadait kifizetni. Mi történik akkor ha a járvány Romániát hirtelen előzőli s a gyapjubehozatalt ismét be kell szüntetni? Ismét igénybe fogja-e venni a kormány a talán már rég összeszement, lehetséges az is, hogy már merőben elromlott, avagy más ipari célokra alkalmazott gyapjumsod-telepeket? fogja-e azt új, és jelentékeny pénzbeli áldozatok nélkül tehetni? Az időközben kifizetett törlesztési hányad összegekazonban minden esetben kibórt pénz fognak képezni. Komolyan hiszi-e a magyar kormány, hogy ez ily ködös és ingadozó eljárással a kitűzött célt, a keleti marhavész behurcolásának megakadályozását elfogja érní?

Ép ez az, a mi a közügyek igazgatásában minden félrendszabálytynak átkát képezi, hogy nemcsak biztosan eltéveszti a kitűzött célt, de az államkincstárt — jobban mondva az adózópolgárokat is — érzékenyen károsítja.

Mi meg ismét mindig régi refraindunkra térrünk vissza, és remélhetőleg még elérjük azon időt, midőn a kormány is azt fogja hangoztatni, miszerint arra, hogy a monarchia a baromvész csapásától mindenkorra megmentessék, ugy arra, hogy a német birodalom határsorompói barmaink és állati termelvényeink számára ismét megnyitassanak, semmi más eszköz nincsen, mint az orosz-román síkföldi barmok behozatala elleni állandó barometikus határszár, vágóhelyiségek, gyapjumsodák és egyéb állati termelvényeket desinfectionáló intézeteknek a határon való felállítására s ezen elzárólati rendszernek szigorú keresztül vittele. És ha mindennek dacára még is egyes szoradikus járványesetek előfordulnának, ugy arokat könnyen és gyorsan ellehelne ayomni.

Ez a mi nézzünk az erdélyi határon felállítandó gőz-gyapjumsodokról.

BELFÖLD.

(Az olvasókör megalakulása.)

Magyar-Igen 1879. jan. hó.

Tekintetes széleskötő ur!

Magyar-Igenben „Hegyaljai kaszinó név alatt” egy társalgó-egylet alakulván; tisztviselőinek megválasztását közelebről ejtővén meg, a következő eredménnyel: elnök lett Köblös Miklós helyi szolgabíró, alelnök O. Nemes Sándor sárdi ev. ref. lelkész, jegyző Lukácsfi Viktor járási orvos, gazda Török József helyi birtokos, pénztárnok Konez Albert segédszolgabíró. Választmányi tagok lettek: Elekes György, helyi ev. ref. esperes, Létai Lajos, Florescu Miklós, Vadadi Gergely, Szász Pál és Szellősi Károly birtokosok.

Az egylet saját pénztára gyarapítására febr. hó 15-én egy zártkörű táncvigalmat rendez, mely valószínűleg a legélvezetesebbek közé fog tartozni. Hegyaljai.

Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat

Gyulafehérvárt 1879-ik évi jan. 18-án tartott alakuló közgyűlése.

Jelen voltak: Veszely Károly cz. prépost és kolozsvári főesperes-plébános, Nagy Imre kanonok, Biró Béla gymn. igazgató, Molnár János theol. tanár, Gidófalvy Gergely theol. tanár, dr. Tódor József theol. tanár, Balogh Ignác lyc. tanár, Ávéd Jákó lyc. tanár, Szentmiklósy Jenő, lyc. tanár, Bournáz Ernő gymn. tanár, Cserny Béla gymn. tanár, Nagy István gymn. tanár, Rancz János gymn. tanár, Straubert Ödön gymn. tanár, Filei Sz. Lajos székesegegy. káplán, Fogarasy János székesegegy. karnagy, Finta Albert főleemi tanító, Könczei Sándor főleemi tanító, Barabás Gergely főleemi tanító, B. Bándi Bernardin házfőnök, P. Holló Kázmér székesebisi plébános, Fodor László tári plébános, Csucsai József asztalosmester.

Ideiglenes elnök Biró Béla megnyitván az ülést, meglelt szavakkal üdvözli a megjelent tagokat s felkéri őket, hogy a tárgyalásra kitűzendő ügyeket érdeklővel felkarolni s behatárolni tárgyalni sziveskedjenek. Folytatva megnyit beszédét, a mai gyűlés célját két részben különbözteti meg, melyek egyike az ideiglenes elnökség, másika pedig a tulajdonképeni alakulást eszközölő gyűlés által fog igénybe vétetni. Az első részre vonatkozólag, melyen a jegyzőkönyvet is az ideiglenes jegyző vezeti, előterjesztendőknek nyilvánítja az alapszabályok megerősítését, az eddigjelöltetett társulati tagok névsorát s az ideigle-

nes elnökség- és szerkesztői bizottságnak eddigi eljárásait s intézkedéseikről szóló számadást.

A m. kir. belügyminiszter ur által 49.591. —1878. sz. a. megerősített s a „Közművelődés” jelen évfolyamának 2-dik számához nyomtatásban mellékelte alapszabályokat illetőleg ideiglenes elnök indítványozza, hogy azok a társulat jegyzőkönyvébe egész terjedelemben beírassanak; nemkülönben

a társulati tagok névsorát is, mely a „Közművelődés” 2-ik évfolyamának 1-ső számából ismeretes, de ha szükségesnek látszik, a gyűlés előtt felolvasható, jegyzőkönyvre vétetni kéri.

A közgyűlés ideiglenes elnöknek mindkét indítványát helyesléssel fogadta.

Ideiglenes elnök a tervezett irodalmi társulat érdekében kiküldött szervezőbizottság nevében beszámol az ügy érdekében tett eddigi lépésekről s a közgyűlés figyelmét főleg a „Közművelődés”-re hívja fel, melynek időbeli megjelenését azzal indokolja, hogy az irodalmi társulat iránt minden oldalról tanúsított meleg érdeklődés már folytonos sürgetések s kérdésközlésekben kezdett nyilvánulni; miért is meg kellett indolnia a lapnak azért, hogy az ily mértékben nyilvánult kötelekessé daglya nehogy apálynak induljon, és hogy eszközül szolgáljon a további előkészültre s a tagokkal való közlekedésre. — A lap kiállításának költségeire nézve pedig, melyeket a szerkesztő bizottság indemniy gyanánt magának előlegezett, beterjeszti a számadást s kéri a közgyűlést, hogy annak megvizsgálására küldjön ki egy bizottságot.

A „Közművelődés”-nek idő előtt való megjelenését előadott indokoknál fogva helyben hagyja a közgyűlés és az eddigi mindennemű bevételek és kiadások megvizsgálására kiküldi Balogh Ignác és Szentmiklósy Jenő lyc. tanárokat.

A fenn megjelölt sorrend szerint ideiglenes elnök, addig is, míg a kiküldött bizottság a számadások megvizsgálásáról jelentést tenne, a közgyűlés kívánata folytán, áttér, a gyűlés jellegének második részére, és ugy ön maga, mint az ideiglenes jegyző és szerkesztőbizottság nevében, köszönetet mondva az eddigi orszatlan bizalomért, lemond, kérvé a közgyűlést, hogy az új választások megejtése iránt határozzon s a szükséges lépéseket megtenni sziveskedjék.

A közgyűlés Nagy Imre kanonok indítványára az ideiglenes elnök s jegyzőnek és a szerkesztőbizottságnak eddigi fáradozásáikért jegyzőkönyvileg köszönetet s elismerést szavaz.

Sorrendre kerülvén a tisztviselők megválasztása, illetőleg az irodalmi társulat tulajdonképeni megalakulása, a közgyűlés Veszely K. cz. prépost és kolozsvári főesperes-plébánost választási korelnöknek és Gidófalvy Gergelyt jegyzőnek közfelkiáltással megválasztja.

Korelnök Veszely Károly megköszönvén a bizalmat, az elnöki széket elfoglalja s történeti viszszaemlékezéssel előadja, hogy az erdélyi főispánok által már régebben volt még ily irodalmi társulat tervezve, de az a megyei csillagda és könyvtár felállításra háttárba szorította. Midőn pedig most kegyelmes főispánunk az irodalmi társulat magasztos eszméjét hamvaiból új életre ébreszté, nem maradhat részünkönlő egyből hátra, mint lelkesedéssel felkarolni a nagy férfuhoz méltó nagy eszmét és lalkadatlan buzgalommal munkálkodni annak sikeres és tartós megvalósításán. Különböző üdvözlő a közgyűlést s felhívja a választás módozata iránti tanácskozássra.

Egyesek indítványa, hogy a társulati elnök közfelkiáltással választassék, elejétvén, a gyűlés az alapszabályok 31. §. e) pontja értelmében a titkos szavazással választást határozza, és pedig oly formán, hogy előbb együtt elnök- és alelnökre, azután együtt titkárra, pénztárnok- és ellenőrré, és végre együtt a 8 belső s 24 külső választmányi tagra történjék a szavazás.

A fenn 1. c) alatt kiküldött számvizsgáló bizottság e közben kiküldetésének eredményéről jelentést tesz s tudomására hozza a közgyűlésnek, hogy az összes bevétel volt 1223 frt 25 kr, azaz 1223 frt 25 kr, a kiadások mentek 262 frt 98 krra. E szerint a 262 frt 98 kr kiadást levonva az 1223 frt 25 kr bevételből, maradt jelenlegi pénztárállás 960 frt 27 kr.

A kiküldött szavazatszedő bizottság a megtörtént választásokról jelentést a gyűlésnek beterjeszti, melyből kitűnik, hogy

az elnök és alelnök választására beadott 23 szavazat, melyekből az elnöki állomást illetőleg Andrassy István apátkanonokra esett 16, Beke Antalra 3, Biró Bélára 3. Az alelnöki hivatalra nézve pedig Biró Bélára 18, Gidófalvy Gergelyre 2, Beke Antalra 1, Ávéd Jákóra 1 szavazat esett.

A titkár, pénztárnok és ellenőr választásánál 1) a titkári hivatalra Gidófalvy Gergely 19, dr. Tódor József 4 szavazatot nyert; 2) a pénztári hivatalra Ávéd Jákó nyert 18, Straubert Ödön 2, Nagy István 1, Balogh Ignác 1, Cserni Béla 1 szavazatot; 3) az ellenőri hivatalra Fogarasy János 13, Straubert Ödön 3, dr. Tódor József 2, Ávéd Jákó 1, Balogh Ignác 1, Szentmiklósy Jenő 1, Rancz János 1 szavazatot nyert. Ezek szerint titkárnak Gidófalvy Gergelyt, pénztárnoknak Ávéd Jákót és ellenőrként Fogarasy Jánost a közgyűlés által megválasztattak.

Vége a 8 belső és 24 külső választmányi tag választásánál beadott szintén 23 szavazat, s a választmányi eként alakult meg.

(218-5) (183-300)

Elsinger M. J. és fiai
Bécs, Neubau 2.
Zollergasse, 2.

Védjegyzel Ajánljuk védve

Elsinger M. J. és fiai
Bécs, Neubau, Zollergasse 2

csász. kir. hadügyminisztérium, 8. felső hadtengerészeti és
számos jótékony intézet sat. szállítói

csász. királyi szabadalmazott gyárának
legjobb és legajánlatosabb

eső köpönyeit,
kocsitakaró ponyvát, ágybetéteket, sátorokalmat.

eső köpönye,
kocsitakaró,
ágybetétek,
sátorokalmak

Pályázat.

Méra — Kolozsmegye községében, egy magyar tannyelvű elemi községi iskola állittatik fel, állam-szegély mellett. Ezen iskolánál egy tanító- és egy tanítónő fog alkalmaztatni. A tanító évi fizetése **400 frt.**, a tanítónőé pedig **300 frt.** Mindkettő lakást természetben fog nyerni. Pályázni szándékozók keresztlevelükkel, képezdei oklevelükkel felszerelt kérvényeket (50) (1-2)

folyó évi február 10-dikéig,
alólikt iskola-széki elnökhöz mulhatatlanul adják be.
Kelt Magyar-Nádason, 1879. január 25-kén.
LÉSZAY GYULA, iskola-széki elnök.

Árverési hirdetés.

Ezennel van szerencsénk köztudomásra juttatni, miszerint mindazon elzalogosított arany- és ezüsttárgyak, valamint ruhaneműek, melyek múlt év október és november-hó végén lejárta, s maig sem hosszabbítottak meg,

f. év február-hó 10-kén,

árverés alá fognak bocsátatni. (51) 1-2)

Hatóságilag engedélyezett
pénzváltó- és zálogkölcson-intézet:
NIK FERENCZ, POLCZ ALBERT.

Eladó 30 éves szilvrium

50 — 60 literes és nagyobb hordókban.

MEGRENDELHETŐ

Somlyay László és Csiki testvérek urak

kereskedéseiben és tulajdonos **Kiss Sándor** olajgyárában
Kolozsvárt. (377-9) (21-*)

FERENCI IGNÁC
Kolozsvárt, főtér 25. sz.

ajánlja dúsán ellátott
kész férfi, női- és gyermek cipők
raktárát,

Legujabb nagy választékban, pontos szolgálat és jutányos árak mellett. Mindennemű megrendelések legrovidebb idő alatt teljesíttetnek.

T. cz. vidéki megrendelők részére mérték cipő, vagy számszerint azonnal teljesíttetnek. (413-10) (14-50)

(421-22) **ASTHMA** (9-18)

Cigarettes indiennes de Grimault & Co. Pharmaciens à Paris.

indiai szivarkák

GRIMAUT és TÁRSÁI gyógyszerésztől Párisban.

Elegendő a Canabis indictából készült szivarkák füstjét belélegezni, hogy a leginkább aszthmát és ideges köhögést azonnal megszüntesse; rekedtség és álmatlanság ellen is gyakran meglepő hatású.

Főraktár **Bécsben:** Nagyban szállításra Raabe Brunonál, Böckerstrasse 1; Rüdor Fülöpénél, Wienstrasse 15.— Főraktár: Magyarországra nézve **Török József** gyógyszerésznél Budapesten.— **Kolozsvárt:** Wolf J. és Dr. Hintz Gy. gyógyszerész uraknál.

Csak nőknek!

kik fehérfolyásban (Lencorrhoe) — a magtalanság, hajhullás, fejfájás, rossz kinézés és gyengülés leggyakoribb okozója — szenvednek, küldök egy több ezer esetben fényes sikerű hatásúnak bebizonyult szert. Nem bevenni való gyógyszer, nem is fecskendő, hanem egy egyszerű kényelmes eljárás, mely tíz nap alatt e betegséget, bármely stadiumában is lenne, tökéletesen meggyógyítja.

(508-13) (17-*)

Utánvét vagy készpénzben **ára 5 frt.**

Czím: Apotheker **ALOIS WOTSCH N.-Szeben.**

ELŐFIZETHETNI

STEIN JÁNOS

könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt.

A Bazar
a legelterjedtebb és a legérdekeltebb német női divatlap,
a legkedveltebb és a legterjedtebb lap a nemben.

25. évfolyam.
kitüntetve a bécsi világiállításon 1876.

A Bazar
1879. Január 1-től
12 színezett divat képet és sok színezett kézmunka mintát fog tartalmazni.

Előfizetési ára negyedévre helyben házhoz hordva csak 1 frt 50 kr.
Vidékre bérmentes küldéssel 1 frt 80 kr.

Évenként megjelenik:
24 divatlap.
24 szépirodalmi és vegyes tartalmu lap.
24 melléklet 500 szabás rajzzal.
24 melléklet különféle közlemények és hirdetésekkel.
12 színezett divatkép és egyéb minták.

Előfizethetni Kolozsvárt csakis Stein János könyv- és zeneműkereskedésében.

Stein János
könyv-, és zeneműkereskedésében Kolozsvárt kapható a következő nem rég megjelent jeles és közhasznú mezőgazdasági munka:

A MEZŐI GAZDASÁGTAN

RÖVID FOGLALATA.

TANULÓ S GYAKORLÓ GAZDÁK HASZNÁLATÁRA írta:

VÖRÖS SÁNDOR.

a kolozs-monostori m. kir. gazdasági tanintézet igazgatója.

TARTALOM:

- Előszó.**
Bevezetés.
- I. RÉSZ.**
A növénytermelés köréből:
I. A talaj és annak eredete.
A növények élete és táplálkozása.
II. Talajtulajdonok, különbségek
III. Teljesítések, javítások.
IV. A talaj megművelése s az erre használt eszközök.
V. A trágya és a trágyázás.
VI. A vetés.
VII. A növények ápolása a vetés után.
VIII. Az aratás, cséplés és a termények eltartása.
IX. Művelési növényeink feloszt.
X. Művelési növények termeszt.
1. Gabonafélék.
2. Hüvelyes vetemények.
3. Kapásnövények.
4. Ipar- és keresk. növények.
5. Takarmánynövények.
XI. Rétök és legelők.
XII. Gazdasági rendszerek.
- II. RÉSZ.**
Az állattenyésztés köréből:
Általános rész.
Az állattenyésztés célja.
Fogalmak és meghatározások.
A tenyésztés általános szabályai.
Az állatok táplálásáról.
Az állatok takarmányozásáról.
Különös rész.
I. A szarvasmarha tenyésztéséről.
II. A ló tenyésztéséről.
III. A juh tenyésztéséről.
IV. A sertés tenyésztéséről.

Ára 1 forint.

Vidékre bérmentes küldéssel 1 frt 10 kr., mely esetben az összeg posta utalvánnyal előre beküldendő.

Gazdasági szakmunkák legteljesebb raktára!
Könyvjegyzékek ingyen és bérmentve.

Ugyancsak
Stein János
könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt kapható:
Az ujonczozásra vonatkozó összes miniszteri rendeletek gyűjteménye 1870—79.
Összegejtötte és kiadja **BONIS ISTVÁN** Kolozsmegye főjegyzője.
Azon hiány — melyet a katonai rendelet szétosztottsága miatt, — a katonai ügyekkel foglalkozó tisztviselők és sorozó bizottsági polgári elnökök éreznek, eléggé indokolja ezen gyűjtemény sajtó alá bocsátását.
A 321 lapra terjedő n. 8 ad rétű mű **ára 2 forint,** s folyvást kapható **STEIN JÁNOS** könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt.
Vidékre 2 frt 10 kr. utalvány általi beküldésnél bérmentve.

HUTFLESZ KÁROLY
(42) **KOLOZSVÁRT,** (3-*)

megvásárol mindennemű magyar és osztrák állampapírt, sorsjegyet, arany- és ezüst pénzemekeket, s leszámitol escomptírt) mindenféle nyereményeket és szelvényeket 3 hóval a lejáratú idő előtt, s ezekből minden bel- és külföldi helyeken történendő bármily összegű fizetéseket.

AJÁNlja DÚSAN ELLÁTOTT
FÜSZERTÁRÁT, BÖRKERESKEDÉSET,
ugy saját gőz- (henger)- malmi
LISZTEIT,
ugy sajátán kitűnő minőségű
fagygyugyertya és szappan-gyártmányait.

Megjelent és Erdélyben
STEIN JÁNOS
könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt kapható.

Petőfi Sándor — a magyar nép legnépszerűbb költője — összes költeményeinek hazai művészek rajzaival díszített népkiadása.

Könyveny olvasható csinos s mindenek felett: egészen teljes és szabotossáiban valamennyi eddig felülmúló kiadásban összesen 423 lapon, s egész angol vázson, izléses kötésben, a költő arcképén kívül még 30 képpel egy nem vastag, nem nagy alakú s könnyen kezelhető kötetben 2 forintért.

Két forintért a teljes Petőfi!

Két forintért teljes Petőfit, teljesebbet, nemcsak a régi 4 kötetnél, de az újabb kiadásoknál is: ki nem obajtana magának? ki nélkülözhetne? A kinek az előbbi kiadások birtokában vannak is már — ezt, ha meglátja, nem fogja elmulasztani megszerzését, s a kinek még nincs Petőfije, az sietni fog megszerezni ezt. Most már Petőfi nélkül nem lesz, ne is legyen ház, a hol magyarul olvasni tudnak! Vegye meg minden ember, minden ifjú, minden leány, s a kunyhók költője lelve meg végre útját a kunyhókba is; de lassák meg a paloták is, hogy ezt az egyszerű ruhájú vendéget ők is tisztességgel fogadják. (11) (10-*)

Vidékre 2 frt 10 kr. postautalvánnyal való beküldésénél bérmentve.

Stein János
könyv és zeneműkereskedése
Kolozsvárt.

Tauffer József
óvári és piaczori üzleteiben Kolozsvárt, a legjobb minőségben és jutányos áron kaphatók:

Kitűnő fajú erdélyi asztali és csemegeborok
nagy és kis mennyiségben.

Valódi POTTENDORFI KÖTŐ- és SZÖVŐ-GYAPOT.
Finomított fonó **LEN- és KENDER.** Fejéretett és fejéretetlen **LENFONALAK.**

Valódi SEEHOFER-BALZSAM és PAGLIANO SZÖRP- és POR egyedüli raktára.

(472) Ajánlja továbbá: (5-5)
jól berendezett bőrüzletét.

FARSANGI IDÉNYRE!

CSAPÓ SÁNDOR nagy árutárlatában Kolozsvárt kapható

legujabb francia bál legyezők 35 krtól egész 10 frtig, táncz jelvények (Cotillon orden) egész és fél lárvák, Angol és francia illatszerek hajporok, egyéb Toilethez szükséges kellékek férfi ingek, kézelők és nyakkendők, kitűnő jó bál és utcái késztyük.
Vidékre rendelvényeket legpontosabban teljesítek

CSAPÓ SÁNDOR.